

тут деякі приклади, які можуть стати підґрунтям для широкого фразеологічного зіставлення з іншими слов'янськими мовами: *byť (stať sa) předlženou rukou někoho, něco-ho; s odretými ušami (urobit' něco); kryt' někomu chrbát; dvíhat' (varovný) prst; nechat' si něco prejsť hlavou; hodit' něco (všetko) za hlavu; mať hlavu v smútku; stát' (byť) (oboma) nohami (pevne) na zemi; nepredat' lacno (svoju) kožu; vutývat' někomu mozog* (с. 173) та ін. При цьому виділення списку фразеологічних неологізмів не є для авторки самоціллю. На основі зібраного матеріалу вона досліджує прагматику новотворів в аспекті «узуальне — незузуальне» та «інтернаціональне — неінтернаціональне».

Оцінюючи монографію Д. Балакової в цілому, зазначимо, що це вдалий досвід комплексного опису семантичної фразеології словацької мови. Авторці вдалося визначити місце соматичних фразеологізмів на осі «центральне — периферійне» і «старе — нове», а відтак схарактеризувати фразеологіз-

ми з соматичним компонентом з поглядом їхньої структури, актуальності, розвитку, збагачення та новотворів. Позитивно слід оцінити наявність у праці додатка-реєстру активно вживаних фразеологізмів за кожним соматичним компонентом. Рецензована праця стала помітним явищем у слов'янській фразеологічній науці та уможливила нові порівняльні дослідження. Скажімо, ми звернули увагу, що, на відміну від чеської мови, в якій є антонімічна пара *má to hlavu a patu* та *nemá to [ani] hlavu ani patu* у значенні «це цілком логічно й продумано» та «це зовсім не логічно й не продумано», словацька мова послуговується заперечним варіантом *nemá to hlavu ani pátu* (с. 13), *nemat' ani hlavu, ani pátu* (с. 298), пор. укр. *ні голови, ні хвоста [немає в чому]*. Ми приєднуємося до висновку наукового редактора рецензованої монографії проф. Х. Вальтера: «Це книга з головою».

Л. ДАНИЛЕНКО

**ПАМ'ЯТКОЗНАВЧІ ПОГЛЯДИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ХХІ СТ. :
Зб. наук. статей з пам'яткоохоронної роботи /
Гол. ред. Д. П. Кузнєцов**

Харків : Курсор, 2014. — Вип. 4. — 140 с., 13 іл.

Культурна спадщина є невід'ємною частиною світового культурного надбання людства, матеріальними й духовними цінностями кожної нації, які слід зберігати, розумно використовувати, примножувати, охороняти й передавати нащадкам. Питання культурної спадщини, що розглядаються в цьому збірнику, є надзвичайно важливими й актуальними.

Рецензована книжка містить доповіді та повідомлення учасників міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Пам'яткоохоронні традиції Слобожанщини» (Харків, вересень 2013), яка проходила в межах загальноєвропейського проекту «Дні європейської спадщини» й була приурочена до 125-річчя від дня народження академіка Л. А. Булаховського.

Видання складається з чотирьох розділів, у яких висвітлюються питання культурної спадщини й музейної справи, мовознавчої спадщини, історичного краєзнавства, етно-

графії, фольклористики, діалектології й літературного краєзнавства.

Збірник відкривають статті, присвячені Харківській державній академії культури як осередку матеріальної й духовної культури Слобожанщини, а також Л. А. Булаховському як знайомому досліднику слов'янської мовознавчої спадщини.

У статті В. М. Шейка «До 85-річчя Харківської державної академії культури» підкреслюються значення і внесок цього закладу в розвиток української культури й мистецтва.

Спогади Юлії Леонідівни Булаховської про життєвий і творчий шлях її батька уяскравлюють постать Л.А.Булаховського не лише як видатного мовознавця, а й як людину енциклопедичних знань і великого гуманіста.

Т. Ю. Лисиченко у статті «Леонід Арсенійович Булаховський і Харківська філологічна школа» окреслює науковий доробок видатного мовознавця, наголошуючи на різ-

ноаспектності його досліджень. Авторка слушно зауважує, що «наукова, науково-педагогічна, організаційна діяльність Л. А. Булаховського виводить його постать далеко за межі Харківської філологічної школи і тим самим цю школу вводить у коло важливих наукових осередків у лінгвістичному співтоваристві» (с. 20).

Цікавими є спостереження Ю. І. Кохана. У розвідці «Внесок Л. А. Булаховського в розвиток вітчизняного мовознавства» відзначається наукова спадщина відомого мовознавця-славіста, яка охоплює найрізноманітніші питання акцентології, загального мовознавства, історії української та російської мов, етимології. Автор статті зазначає, що, аналізуючи науковий спадок Л. А. Булаховського, слід зважати на час і суспільно-політичні умови, в яких працював учений. Так, у праці «Питання походження української мови» він висловлював традиційний для того часу погляд, згідно з яким усі східнослов'янські мови виводяться від спільної давньоруської мови (с. 22). Проте Ю. І. Кохан помічає певні розбіжності між тим, що Л. А. Булаховський писав з приводу мовної єдності східних слов'ян, і думками, яких він дотримувався насправді. На думку автора статті, Л. А. Булаховський неодноразово наголошував на специфічних українських рисах давньоруських пам'яток, а також, аналізуючи спільне й відмінне в східнослов'янських мовах, акцентував увагу на переважанні спільних рис в українській та білоруській мовах порівняно з українською та російською (с. 23).

Перший розділ збірки — «Охорона культурної спадщини і музейна справа» — містить статті, які присвячені об'єктам культурної спадщини, пам'яткоохоронним традиціям, а також культурному внескові відомих діячів (розвідки К. М. Короткої «Вклад Миколи Вікентійовича Сибільова в розвиток музейної справи Харківщини та Донеччини», Г. Ю. Новікової «Внесок Валерія Миколайовича (Ківовича) Айзенштадта в розвиток театральної культури Слобожанщини»).

Другий розділ — «Мовознавча спадщина» — складається з трьох статей, написаних молодими дослідниками.

У статті В. Є. Захаренкової і Д. І. Лінькова «Нейролінгвістичне програмування в діяльності політичного істеблішменту» розглядається актуальна проблема застосування нейролінгвістичного програмування політи-

ками. Безумовний інтерес становить порушене в розвідці питання розвитку нового напрямку в мовознавстві — нейролінгвістичного. Докладно описано його завдання, а також техніку й прийоми нейролінгвістичного програмування. Водночас слід висловити деякі зауваження, зокрема відсутні список літератури, а також посилання в тексті. Наприклад, автори перераховують прийоми нейролінгвістичного програмування, не вказавши джерела й сторінки (с. 105–106). На с. 105 немає вихідних даних газети «Факти і коментарі», на яку посилаються автори. На с. 107 наведено одну з перших перекладених праць з нейролінгвістичного програмування «З жаб у принци», але не названо автора. Варго було б також навести більше прикладів використання прийомів нейролінгвістичного програмування, у тому числі й українськими політиками.

У статті Є. Ревіної й Е. Мироненко «Словник сленгізмів» порушується проблема сленгу, зокрема молодіжного, але, на жаль, бракує прикладів. На с. 111 автори цитують англійських дослідників сленгу Дж. Б. Гріноу та Дж. Л. Кіттріджа, але не вказують джерело (J. B. Greenough, G. L. Kittridge. *Words and their ways in English speech.* — New York, 1929. — P. 55).

Нарешті, у статті «Особливості лінгвокультурології як одного з напрямів лінгвістики» розглядається ще одна відносно молода галузь мовознавчих досліджень, висвітлюються її значення, предмет, завдання, напрямки й методи наукового аналізу.

До третього розділу збірки — «Історичне краєзнавство» — включено статті переважно з історії Слобожанщини. Сама за себе говорить і назва четвертого розділу — «Етнографія, фольклористика, діалектологія і літературне краєзнавство».

Збірник є важливим джерелом знань про культурну спадщину Слобожанщини. Він справляє позитивне враження різнобічними поглядами щодо проблем матеріальної та духовної культури, змістовністю кожного розділу. Досить вдалим видається застосований у збірнику міждисциплінарний підхід. Його матеріали будуть корисними для науковців, студентів, краєзнавців і всіх тих, хто цікавиться історією та мовою Слобожанського краю. Безсумнівними є перспективність і практичне значення результатів здійснених досліджень.

А. ДОЧУ